

Populærvitenskapelig fremstilling

I perioden 1985-1997 sank inflasjonsjustert laksepris med om lag 70%. I perioden 1998-2008 har sen inflasjonsjusterte lakseprisen variert rundt et stabilt gjennomsnitt til tross for at vekstraten for produksjon opprettholdes med uforminsket styrke. Grunnen til dette er at etterspørselsveksten over tid er like stor som produksjonsveksten, og ustabiliteter som i 2000 og 2006 oppstår primært fordi det blir en ubalanse mellom etterspørsels- og produksjonsveksten. Det har ikke tidligere vært forsøk på å måle hvor stor etterspørselsveksten er. I et arbeid finner vi at den varierer sterkt mellom markeder og produktformer. For Frankrike, hvor vi har den lengste dataserien er den i gjennomsnitt 7% per år. For verden totalt er den noe større. Den gode etterspørselsveksten forklarer også i stor grad de høyer prisene i 2009-2010, da produksjonsnedgang klar demonstrerer styrken i etterspørselsveksten.

Det finnes betydelig anekdotisk bevis for at kontrakter som fastsetter lakseprisen over kortere eller lenger perioder brukes i stadig større omfang. Det finnes imidlertid lite informasjon om fenomenet, og det er ofte vanskelig å få tak i, da det betraktes som bedriftssensitiv. I et arbeid benytter vi eksportseddeldata for 2006 til å klassifisere alle transaksjoner til Frankrike. 2006 egner seg spesielt godt, fordi prisboblen gjør at salg på kontrakter med en fastprisformel har en pris som avviker sterkt fra spotprisen. Vi finner at nesten en fjerdedel av alle salg til Frankrike gjøres på kontrakter med en pris som er fast over en periode. Perioden varierer fra en måned til hele året. Noen bedrifter synes å få en høyere totalinntekt på grunn av kontraktene, mens andre taper noe. I gjennomsnitt for næringen synes ikke prisningsmekanismen å spill noen rolle, da bedriftene som benytter kontrakter i gjennomsnitt har en inntekt som er 0.5% lavere enn bedrifter som selger alt på spot. Den betydelige andelen kontraktssalg forklarer også hvorfor spotprisen i Oslo varierer mer enn eksportprisen for laks.